

HIỆN TRẠNG HỌC TẬP LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ CỦA SINH VIÊN TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÂY ĐÔ

Nguyễn Việt Hùng*, Nguyễn Thị Thúy Vân và Lê Thị Ngân
Khoa Cơ bản, Trường Đại học Tây Đô
(Email: nttvan@tdu.edu.vn)

Ngày nhận: 15/03/2019

Ngày phản biện: 10/4/2019

Ngày duyệt đăng: 12/5/2019

TÓM TẮT

Giáo dục lý luận chính trị là quá trình tác động của nhiều yếu tố. Sản phẩm giáo dục lý luận chính trị là thành quả chung của nhiều lực lượng giáo dục, mỗi lực lượng giáo dục có những tác động ở mức độ và bình diện khác nhau. Trong đó, sự tác động của các môn học lý luận chính trị ở Trường Đại học Tây Đô đóng vai trò quan trọng trong hình thành thế giới quan, nhân sinh quan, làm cơ sở để sinh viên nhận thức chuyên ngành. Hiện nay, đội ngũ giảng viên đã có những thay đổi về phương pháp giảng dạy, bước đầu có những chuyển biến tích cực nhưng vẫn còn tồn tại những mặt hạn chế cần tiếp tục nghiên cứu và điều chỉnh. Với mục tiêu nhằm đánh giá thực trạng về vấn đề học tập lý luận chính trị, từ đó tìm ra giải pháp, bài viết đã khảo sát, phỏng vấn 600 sinh viên Trường Đại học Tây Đô và 50 giảng viên – cán bộ quản lý của Trường. Kết quả nghiên cứu cho thấy thực trạng yếu kém của việc dạy và học các môn Lý luận chính trị với nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan, trong đó nội dung chương trình; phương pháp giảng dạy và thiết kế bài giảng của giảng viên là nhân tố quan trọng. Các đề xuất cho việc cải thiện gồm xây dựng nội dung chương trình với việc áp dụng học chế tín chỉ một cách hợp lý; vận dụng linh hoạt các phương pháp giảng dạy phát huy tính tích cực của sinh viên và dạy các môn lý luận chính trị gắn với tính tích hợp chuyên ngành. Đồng thời, việc đổi mới phương pháp không thể tách rời việc đổi mới phương tiện, cách thức tổ chức sắp xếp lớp học hợp lý, góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục lý luận chính trị tại Trường.

Từ khóa: Giáo dục lý luận chính trị, hiện trạng, giải pháp.

Trích dẫn: Nguyễn Việt Hùng, Nguyễn Thị Thúy Vân và Lê Thị Ngân, 2019. Hiện trạng học tập lý luận chính trị của sinh viên tại Trường Đại học Tây Đô. Tạp chí Nghiên cứu khoa học và Phát triển kinh tế Trường Đại học Tây Đô. 06: 120-134.

*Tiến sĩ Nguyễn Việt Hùng - Giảng viên Khoa Cơ bản, Trường Đại học Tây Đô

1. GIỚI THIỆU

Trường Đại học Tây Đô là trường đại học tư thục đầu tiên ở khu vực Đồng bằng sông Cửu Long với hơn 10 năm hình thành và phát triển, trường đào tạo đa ngành với hơn 8000 sinh viên chính quy hệ đại học. Với một quá trình thành lập không dài nhưng kết quả đào tạo của trường đã được xã hội chấp nhận, được nhà tuyển dụng đánh giá cao. Thành quả này do tổng hợp của nhiều yếu tố trong đó có vai trò của công tác giáo dục chính trị tư tưởng, đạo đức sinh viên từ các môn học lý luận chính trị.

Giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên là một trong những nội dung quan trọng trong đào tạo đại học, bởi ngoài kiến thức chuyên môn, người sinh viên rất cần được trau dồi tư tưởng, đạo đức, lối sống, bồi dưỡng lòng yêu nước, sự quan tâm tới cộng đồng. Nhờ đó, giúp họ dần tạo lập và kiên định lập trường, bản lĩnh chính trị. Đây là một công tác quan trọng, là tiền đề để chúng ta có thể đào tạo ra một thế hệ cán bộ mới giỏi chuyên môn và có đạo đức cách mạng.

Tuy nhiên, ngày nay một bộ phận sinh viên “ngại” phải học các môn lý luận chính trị, cho rằng các môn học này trừu tượng, khô khan, khó hiểu, không bổ ích... Từ nhận thức chưa đầy đủ về vị trí, vai trò, tầm quan trọng của môn học dẫn đến thái độ học tập chưa tốt, ý thức tự nghiên cứu chưa cao ảnh hưởng đến chất lượng giáo dục chính trị. Đứng trước thực trạng đó, chúng ta cần xây dựng một tiết học lý luận chính trị sao

cho sinh động, cuốn hút người học, phát huy có hiệu quả các phương pháp và phương tiện dạy học nâng cao chất lượng giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên, đáp ứng ngày càng tốt hơn yêu cầu đào tạo nguồn nhân lực. Để đảm bảo tính khả thi của đề tài nghiên cứu, tìm ra các giải pháp có hiệu quả nâng cao chất lượng giảng dạy các môn lý luận chính trị, chúng tôi tiến hành khảo sát thực trạng việc dạy - học các môn lý luận chính trị ở Trường Đại học Tây Đô với mục đích như sau:

+ Khảo sát nhận thức của sinh viên đối với môn học.

+ Khảo sát điểm mạnh, điểm yếu về Phương pháp giảng dạy các môn lý luận chính trị; nguyên nhân và đề xuất giải pháp.

+ Đánh giá sự quan tâm, góp ý của giảng viên - cán bộ quản lý trong trường về tổ chức giảng dạy các môn học lý luận chính trị.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Điều tra xã hội học bằng phiếu khảo sát

Đối với giảng viên, cán bộ quản lý chúng tôi tập trung khảo sát về:

+ Đánh giá của giảng viên, cán bộ quản lý về: Hiệu quả phương pháp giảng dạy tích cực bộ môn lý luận chính trị đang áp dụng; cơ sở vật chất, tổ chức sắp xếp lớp học.

+ Đề xuất giải pháp nâng cao chất lượng các môn lý luận chính trị.

Đối với sinh viên, chúng tôi khảo sát về:

+ Mức độ yêu thích của sinh viên đối với các môn học lý luận chính trị.

+ Đánh giá sinh viên về hiệu quả phương pháp giảng dạy tích cực giảng viên đang áp dụng, ưu và nhược điểm, nguyên nhân và kết quả.

+ Đánh giá sinh viên về cơ sở vật chất, tổ chức sắp xếp lớp học.

2.2. Hình thức khảo sát

2.2.1. Khảo sát bằng phiếu điều tra

+ Khảo sát đối với giảng viên (ngoài bộ môn lý luận chính trị) và cán bộ quản lý trường Đại học Tây Đô: 50 phiếu.

+ Khảo sát đối với sinh viên: 600 phiếu (150 phiếu sinh viên năm thứ nhất, 150 phiếu sinh viên năm thứ 2, 150 phiếu sinh viên năm thứ 3, 150 phiếu sinh viên năm thứ 4) năm học 2018-2019. Phiếu khảo sát được xây dựng dưới hình thức câu hỏi trắc nghiệm

khách quan, có nhiều phương án lựa chọn. Người trả lời chọn một trong các phương án cho trước, nếu không đồng tình có thể trình bày ý kiến của mình vào phần “Ý kiến khác”.

2.2.2. Phương pháp xử lý số liệu

Số liệu khảo sát được xử lý bằng phần mềm SPSS, phân tích thống kê mô tả.

3. KẾT QUẢ

3.1. Phân tích số liệu khảo sát

3.1.1. Về thái độ, nhận thức của sinh viên

Khi hỏi “Anh (chị) có thích học các môn lý luận chính trị không? Kết quả có đến 45,3% trả lời thích; 5,3% trả lời rất thích; 8,0 trả lời không thích và 48,5% trả lời bình thường. Như vậy, với câu hỏi thứ nhất, kết quả xác định được thái độ của sinh viên thích học các môn lý luận chính trị nhiều hơn không thích, có một bộ phận xác định rất thích.

Bảng 1. Thái độ của sinh viên đối với môn học lý luận chính trị

	Số phiếu	Tỉ lệ %
1. Rất thích	32	5,3
2. Thích	272	45,3
3. Không thích	5	8,0
4. Bình thường	291	48,5
Tổng	600	100

Vậy, để giải thích vì sao sinh viên “thích” học các môn lý luận chính trị, phải chăng là do nội dung, chương trình các môn lý luận chính trị bổ ích? Để xác định được vị trí, vai trò, tính bổ ích của môn học, chúng tôi tiến hành đặt câu hỏi và nhận được kết quả như sau: 3,2% sinh viên trả lời học các môn lý luận chính trị đã góp phần rèn luyện nhân

cách làm người; 2,3% trả lời góp phần nâng cao ý thức trách nhiệm với Tổ quốc; 19,2% trả lời góp phần nâng cao tư duy nhận thức chính trị; 75,3% trả lời tất cả ba nội dung trên. Và 80% trả lời học các môn lý luận chính trị có tác động đến kiến thức, kỹ năng để nhận thức các môn học khác.

Bảng 2. Vai trò của môn học lý luận chính trị tác động đến nhận thức và hành động của sinh viên

	Số phiếu	Tỉ lệ %
1. Rèn luyện nhân cách làm người	19	3,2
2. Nâng cao ý thức trách nhiệm của công dân đối với tổ quốc	14	2,3
3. Nâng cao tư duy nhận thức chính trị	115	19,2
4. Tất cả các nội dung 1,2,3	452	75,3
Tổng	600	100

Đối với những trường hợp không “thích học” chúng tôi tiến hành đặt câu hỏi nguyên nhân kết quả thu được như sau: 39,8% trả lời do nội dung trừu tượng, khó hiểu; 6% trả lời do lớp học quá đông; 55,2% trả lời do phương pháp giảng dạy của giảng viên thiếu tính hấp dẫn. Và 20% trả lời học các môn lý luận chính trị không có tác động đến kiến thức, kỹ năng để nhận thức các môn học khác. Do không có hứng thú trong trong học tập nên một bộ phận sinh viên chưa

nêu cao tinh thần tự học, tự nghiên cứu. Qua kết quả khảo sát 2,8% sinh viên trả lời không bao giờ nghiên cứu bài học trước khi lên lớp; 11,5% không bao giờ đọc thêm tài liệu tham khảo theo hướng dẫn của giảng viên và ngay cả trên lớp học, sinh viên chưa có thái độ tích cực tham gia, kết quả khảo sát thu được 2,5% còn làm việc riêng trong giờ học, 2,0% còn nói chuyện riêng, 5,7% không bao giờ chép bài.

Bảng 3. Nguyên nhân sinh viên không thích học các môn lý luận chính trị

	Số phiếu	Tỉ lệ %
1. Nội dung trừu tượng, khó hiểu	239	39,8
2. Lớp học quá đông	36	6
3. Phương pháp giảng dạy của giảng viên thiếu tính hấp dẫn	325	55,2
4. Ý kiến khác	0	0
Tổng	600	100

Qua số liệu trên cho thấy, việc sinh viên không thích học các môn lý luận chính trị, ngoài lý do nội dung trừu tượng, khó hiểu; do lớp học quá đông thì phương pháp giảng dạy của giảng viên là một trong những yếu tố quan trọng tác động đến thái độ học tập của sinh viên đối với môn học. Vậy trong thời gian qua, giảng viên phát huy hiệu quả các phương pháp giảng dạy như thế nào?

3.1.2. Về phương pháp giảng dạy

Thực tế, đội ngũ giảng viên bộ môn lý luận chính trị trường Đại học Tây Đô 100% sử dụng giáo án điện tử kết hợp với các phương pháp khác. Tuy nhiên, sự kết hợp nào giúp cho sinh viên tiếp thu bài tốt và có hiệu quả nhất cũng là một trong những mục tiêu mà đề tài hướng đến nhằm đưa ra định hướng trong việc giảng dạy các môn lý luận chính trị. Do đó, khảo sát “Theo anh (chị) cho biết các phương pháp nào giảng dạy hiệu quả hiện nay?” Kết quả như sau:

Về phía sinh viên: 6.3% đánh giá kết hợp trình chiếu, giảng viên phân tích, sinh viên ghi chép có hiệu quả; 24.7%

đánh giá kết hợp trình chiếu, giảng viên phân tích, có thảo luận, sinh viên ghi chép có hiệu quả; 65% đánh giá kết hợp trình chiếu, giảng viên phân tích, có thảo luận, sinh viên ghi chép, tham gia thực tế và viết bài thu hoạch có hiệu quả; 4% đánh giá phương pháp thầy hướng dẫn, sinh viên tự soạn báo cáo trên lớp, cả lớp thảo luận, tranh luận, cuối cùng thầy giáo kết luận bài học có hiệu quả.

Về phía giảng viên, cán bộ quản lý: 8% đánh giá kết hợp trình chiếu, giảng viên phân tích, sinh viên ghi chép có hiệu quả; 14% đánh giá kết hợp trình chiếu, giảng viên phân tích, có thảo luận, sinh viên ghi chép có hiệu quả; 62% đánh giá kết hợp trình chiếu, giảng viên phân tích, có thảo luận, sinh viên ghi chép, tham gia thực tế và viết bài thu hoạch có hiệu quả; 16% đánh giá phương pháp thầy hướng dẫn, sinh viên tự soạn báo cáo trên lớp, cả lớp thảo luận, tranh luận, cuối cùng thầy giáo kết luận bài học có hiệu quả.

Từ kết quả trên cho thấy sự kết hợp giảng dạy giáo án điện tử với thảo luận nhóm và tham quan thực tế được sinh viên, giảng viên - cán bộ quản lý đánh

giá cao. Nhưng thiết nghĩ một phương pháp áp dụng đều có ưu và nhược điểm, vấn đề đặt ra là phát huy ưu điểm và khắc phục nhược điểm.

Ưu điểm của phương pháp thảo luận nhóm là tạo cơ hội cho sinh viên học hỏi, trao đổi lẫn nhau, phát huy tính tích cực của sinh viên. Qua quá trình thảo luận nhóm sinh viên thích thú với bài tập giảng viên giao, tích cực hoàn thành với những sản phẩm đa dạng. Nhiều bài báo cáo của các em thể hiện bằng tiểu phẩm, nhạc kịch, bằng phim ảnh... làm cho tiết giảng các môn lý

luận chính trị bớt khô khan, nhàm chán. Qua đó, các em được rèn kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng tìm và xử lý tài liệu, kỹ năng thuyết trình... Kết hợp giảng dạy trên lớp với tham quan thực tế bảo tàng Quân khu IX, bảo tàng Cần Thơ... để sinh viên quan sát trực tiếp các kỹ vật, con người... miền Nam hy sinh quên mình cho độc lập dân tộc. Phương pháp này được sinh viên đồng đạo hưởng ứng vì qua chuyến đi sinh viên được hình thành lòng tự hào dân tộc, rèn luyện tính kỷ luật và tinh thần tập thể.

Bảng 4. Kết quả đánh giá hiệu quả các phương pháp giảng viên bộ môn lý luận chính trị đang áp dụng

	Sinh viên Trường Đại học Tây Đô đánh giá		Giảng viên và cán bộ quản lý đánh giá	
	Số phiếu	Tỉ lệ %	Số phiếu	Tỉ lệ %
1. Kết hợp trình chiếu, giảng viên phân tích, sinh viên ghi chép	38	6,3	4	8
2. Kết hợp trình chiếu, giảng viên phân tích, có thảo luận, sinh viên ghi chép	148	24,7	7	14
3. Kết hợp trình chiếu, giảng viên phân tích, có thảo luận, sinh viên ghi chép, tham gia thực tế và viết bài thu hoạch	390	65	31	62
4. Thầy hướng dẫn, sinh viên tự soạn báo cáo trên lớp, cả lớp thảo luận, tranh luận, cuối cùng thầy giáo kết luận bài học	24	4	8	16
Tổng	600	100	50	100

Nhược điểm của phương pháp thảo luận nhóm đó là tính ỷ lại trong sinh viên, mất nhiều thời gian khi thực hiện. Việc tham quan thực tế tổ chức theo nhóm với số lượng đông, một bộ phận sinh viên chỉ quan tâm đi để điếm danh, thiếu tập trung, dễ gây ồn... dẫn đến kết quả sinh viên chưa hiểu hết ý nghĩa chuyến đi, chưa hiểu rõ tính thực tế của bài học. Từ đó, cho thấy rằng, việc tổ chức học nhóm và tổ chức tham quan thực tế, giảng viên cần phải quan sát, quản lý cũng như giáo dục tính kỷ luật, tinh thần hợp tác cho các em.

Bên cạnh đó, sinh viên, giảng viên - cán bộ quản lý đánh giá thấp hiệu quả phương pháp kết hợp giáo án điện tử với thuyết trình, sinh viên thụ động ghi chép. Phương pháp này dễ gây nhàm chán, nhiều giảng viên thay vì đọc - chép thì chiếu chép, sinh viên tiếp thu một chiều, không phát huy được tính tích cực trong học tập. Phương pháp thầy hướng dẫn, sinh viên tự soạn và báo cáo trên lớp, cả lớp thảo luận, cuối cùng thầy giáo kết luận bài học không được sinh viên hưởng ứng cao. Vì thực tế, một bộ phận giảng viên giao sinh viên cả chương, bài về soạn. Trong khi đó, nội dung lý luận chính trị mang tính trừu tượng và khái quát cao, nhiều sinh viên thuyết trình theo kiểu cho xong. Một số giảng viên kết luận bài học, giảng giải kiến thức lý luận đã có trong giáo trình, tính liên hệ thực tiễn chuyên ngành chưa cao không tạo hứng thú cho sinh viên

trong học tập. Vấn đề đặt ra, bài giảng điện tử phải được giảng viên đầu tư sinh động, có tính liên hệ chuyên ngành, các chủ đề giao sinh viên phải đảm bảo mức độ phù hợp khả năng sinh viên. Nhưng để phát huy được hiệu quả các phương pháp giảng dạy phải kết hợp với tổ chức, sắp xếp lớp học hợp lý. Đây là vấn đề mà đề tài tiếp tục nghiên cứu để có định hướng.

3.1.3. Về cách tổ chức, sắp xếp lớp học

Kết quả khảo sát thu được: Về phía sinh viên: 51,2% sinh viên trả lời việc tăng số lượng sinh viên trên lớp học ảnh hưởng rất lớn đến chất lượng dạy - học; 40,8% trả lời ảnh hưởng rất ít; 8% trả lời không ảnh hưởng. Về phía giảng viên, cán bộ quản lý: 84% trả lời ảnh hưởng rất lớn; 4% trả lời ảnh hưởng rất ít; 0% trả lời không ảnh hưởng. Từ kết quả trên, nguyên nhân do lớp học đông ảnh hưởng lớn đến chất lượng dạy và học các môn lý luận chính trị là một vấn đề thực tế cần giải pháp phù hợp.

Từ thực trạng trên, theo kết quả khảo sát 49,3% sinh viên và 78% giảng viên, cán bộ quản lý góp ý nên tổ chức theo lớp học riêng (theo chuyên ngành đào tạo); 50,7% sinh viên và 22% giảng viên, cán bộ quản lý góp ý nên tổ chức theo nhóm các lớp học và số lượng sinh viên/nhóm không quá 120 sinh viên. Đây là cơ sở để các nhà quản lý, phòng đào tạo tổ chức, sắp xếp lớp học hợp lý.

Bảng 5. Đánh giá của giảng viên - cán bộ quản lý và sinh viên về cách tổ chức, sắp xếp lớp học

		Sinh viên		Giảng viên	
		Số phiếu	Tỉ lệ %	Số phiếu	Tỉ lệ %
Việc tăng số lượng sinh viên trên lớp có ảnh hưởng như thế nào đến chất lượng giảng dạy và học tập?	Ảnh hưởng rất lớn	307	51,2	42	84
	Ảnh hưởng rất ít	245	40,8	2	4.0
	Không ảnh hưởng	48	8	0	0
	Ý kiến khác	0	0	0	0
	Tổng	600	100	50	100
Nên sắp xếp số lượng sinh viên trên mỗi lớp như thế nào?	Theo lớp học riêng	296	49,3	39	78
	Theo nhóm các lớp học	304	50,7	11	22
	Tổng	600	100	50	100
Nếu theo nhóm, thì số lượng sinh viên bao nhiêu/nhóm là phù hợp?	<=100	315	52,2	12	24
	Từ 100 đến 120	215	35,8	34	68
	Từ 100 đến 200	70	11,7	4	8
	Tổng	600	100	50	100

3.2. Nguyên nhân của thực trạng

Tìm hiểu nguyên nhân của thực trạng việc dạy và học các môn lý luận chính trị ở trường Đại học Tây Đô, chúng tôi nhận thấy có nhiều nguyên nhân chủ quan và khách quan khiến sinh viên thụ động, không thích giờ học các môn lý luận chính trị cũng như chất lượng giảng dạy các môn học này vẫn chưa đạt hiệu quả cao.

3.2.1. Nguyên nhân khách quan

3.2.1.1. Sự tác động của môi trường, hoàn cảnh sống vào việc dạy các môn lý luận chính trị

Bối cảnh kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa hiện nay, bên cạnh yếu tố tích cực thì một số yếu tố về

tiền tài, danh vị, quyền lợi, lợi ích cá nhân... đang tấn công vào phẩm chất, lối sống... một bộ phận cán bộ, đảng viên, qua đó làm xói mòn niềm tin của nhân dân trong đó có sinh viên vào sự lãnh đạo của Đảng và bản chất tốt đẹp của chủ nghĩa xã hội.

Bên cạnh đó, thế hệ cha anh ta vinh dự sống - chiến đấu trong thời kỳ lãnh đạo của Đảng, Bác Hồ, được trực tiếp nhận sự giáo dục từ tình yêu thương, chăm sóc của Bác hầu hết đã hoàn thành nhiệm vụ và dần dần rời vũ đài lịch sử. Thế hệ thanh niên, sinh viên sinh ra, lớn lên trong một bối cảnh khác, điều kiện khác. Cơ chế thị trường, sự giao lưu và hội nhập với thế giới, sự phân hóa giàu nghèo, mối quan hệ vừa hợp tác vừa

cạnh tranh trong làm ăn, mối quan hệ giữa cán bộ Đảng, Nhà nước và nhân dân... đều không giống với trước đây. Họ có những trăn trở khác, những lo toan khác, có thể thính nhạy hơn về kinh tế, chú trọng về chuyên môn nhưng dễ xem nhẹ mặt phẩm chất chính trị. Trong điều kiện đó, để thế hệ trẻ hôm nay và mai sau tiếp tục kiên trì mục tiêu và con đường Bác đã lựa chọn, có động lực, cảm hứng yêu thích, tìm tòi học tập nâng cao nhận thức chính trị là một thách thức mới.

3.2.1.2. Nội dung chương trình

Theo Quyết định 52/2008/QĐ-BGDĐT (Quyết định ban hành chương trình các môn lý luận chính trị trình độ cao đẳng, đại học cho sinh viên khối không chuyên ngành Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh), các môn Triết học Mác - Lênin, Kinh tế chính trị học Mác - Lênin và Chủ nghĩa xã hội khoa học đã hợp thành một môn Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin; môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam đổi thành môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam; môn học Tư tưởng Hồ Chí Minh được giữ nguyên. Việc kết cấu lại chương trình, nội dung các môn lý luận chính trị đã giảm tải thời lượng học các môn lý luận chính trị vốn được xem là “nặng” đối với sinh viên. Bên cạnh đó, việc ra đời môn Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin thay cho ba môn học bộ phận trước đây có thể giúp cho sinh viên nhận thấy được tính thống nhất và logic của học thuyết Mác - Lênin. Tuy nhiên,

việc thực hiện chương trình môn học như trên đã xuất hiện một số bất cập “lớn” trong quá trình dạy và học tập như sau:

Thứ nhất, sự hợp nhất trong nội dung môn học không đạt được sự thống nhất như mong muốn, bởi vì đã là một môn khoa học phải có đối tượng, phạm vi và phương pháp nghiên cứu riêng của nó. Mỗi bộ phận trong chủ nghĩa Mác - Lênin có tính khu biệt về đối tượng nghiên cứu, phạm vi nghiên cứu cũng như phương pháp nghiên cứu của mình. Như vậy, không làm rõ đối tượng, phạm vi và phương pháp nghiên cứu riêng, thì rất khó có thể coi môn Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin là một môn khoa học.

Thứ hai, khi thay đổi kết cấu nội dung, chương trình các môn lý luận chính trị, đi liền với nó là sự giảm số tiết học đã đưa các khoa, bộ môn lý luận chính trị ở các trường đại học khó khăn trong việc bố trí giảng viên giảng dạy sao cho đúng chuyên ngành được đào tạo và bảo đảm chất lượng đào tạo. Đồng thời, chương trình chưa được “cá biệt hóa” theo từng khối ngành đào tạo, dẫn đến tình trạng chung chung, nhàm chán, thiếu hiệu quả trong giảng dạy, học tập. Bên cạnh đó, thực hiện học chế tín chỉ đã làm cho thời lượng học giảm nhiều trong khi sinh viên chưa thực sự có ý thức tự học, tự nghiên cứu.

Cách tổ chức, sắp xếp lớp học

Hầu hết các môn lý luận chính trị được bố trí theo nhóm (gồm nhiều lớp,

nhiều chuyên ngành, nhiều khoa) và số lượng trên 170 sinh viên, địa điểm học Hội trường. Với số lượng sinh viên đông, nhiều ngành, nhiều khoa rất khó cho giảng viên phát huy được các phương pháp tích cực trong dạy học; việc tổ chức báo cáo nhóm mất nhiều thời gian, tính liên hệ thực tiễn theo ngành, nghề rất khó. Đồng thời địa điểm học Hội trường dài và rộng, không gian lớn giảng viên khó bao quát hết lớp học và gây cho sinh viên mất tập trung, dễ làm việc riêng, ảnh hưởng đến chất lượng đào tạo. Thực trạng này đặt ra yêu cầu cho các nhà quản lý, phòng đào tạo... bố trí, sắp xếp tổ chức lớp học cho các môn lý luận chính trị hợp lý.

3.2.2. Nguyên nhân chủ quan

- Vấn đề nhận thức giảng viên, sinh viên về việc dạy và học các môn lý luận chính trị

Hiện nay, quan niệm không coi trọng các môn khoa học cơ bản tồn tại trong phần nhiều giảng viên, sinh viên. Quan niệm của nhiều giảng viên “dạy cho qua”, “dạy để thi” còn sinh viên thì “học cho qua, học để đối phó” chứ không vì nhu cầu bồi dưỡng tri thức đã ảnh hưởng nhiều đến việc dạy - học các môn lý luận chính trị.

- Về thiết kế bài dạy của giảng viên

Với đặc điểm đào tạo của trường Đại học Tây Đô là đa ngành, trong đó sinh viên thuộc nhóm ngành xã hội và nhân văn ít, khối ngành khoa học kỹ thuật, khoa học tự nhiên nhiều hơn. Nhưng bài giảng các môn lý luận chính trị giảng

viên thường thiết kế chung, chưa tích hợp những nội dung có liên quan đến các môn chuyên ngành. Do tính nghèo nàn, thiếu ứng dụng của bài giảng, từ đó sinh viên sẽ có tâm lý xem thường giá trị các môn lý luận chính trị.

- Về sử dụng phương pháp dạy học của giảng viên

Bên cạnh những thành tựu giảng viên đạt được thì thực tế một bộ phận giảng viên dạy với tinh thần hết nội dung kiến thức lý luận đã có trong giáo trình, sinh viên thụ động một chiều khi nghe và ghi chép nội dung truyền tải. Cách dạy này nặng về lý thuyết, người dạy chủ yếu độc thoại làm cho không khí học trong lớp đơn điệu; người học trở nên nhàm chán, nhớ máy móc.

Qua khảo sát, chúng tôi nhận thấy có nhiều giảng viên áp dụng cùng lúc nhiều phương pháp trong một tiết giảng, nhiều giảng viên lạm dụng công nghệ thông tin, sử dụng quá nhiều slide, hình thức cầu kỳ, from màu không phù hợp, cỡ chữ quá nhỏ... khiến cho sinh viên rất khó theo dõi.

- Vấn đề đặt ra

Đánh giá thực trạng giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên trường Đại học Tây Đô thông qua công tác giảng dạy các môn học lý luận chính trị bên cạnh thành tựu đạt được vẫn tồn tại nhiều hạn chế. Vấn đề đặt ra rằng, cần có biện pháp giải quyết vấn đề đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp giảng dạy và tổ chức sắp xếp lớp học các môn học lý luận chính trị phù hợp để nâng cao chất

lượng giáo dục lý luận chính trị trong bối cảnh hiện nay.

3.3. Một số giải pháp cơ bản nâng cao chất lượng giáo dục chính trị cho sinh viên trường Đại học Tây Đô

3.3.1. Xây dựng nội dung chương trình với việc áp dụng học chế tín chỉ một cách hợp lý cho các môn lý luận chính trị

Nghị quyết số 37/NQ-TW, trong đó nhấn mạnh sự cần thiết “đổi mới nội dung, chương trình giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh phù hợp với yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, gắn lý luận với thực tiễn, khắc phục sự trùng lặp, khập khễnh...”.

Qua kinh nghiệm giảng dạy và dựa vào kết quả khảo cứu của chúng tôi, cần tách ba bộ phận trong môn Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin thành ba môn học như trước đây. Nội dung các môn học này cũng cần thay đổi. Chương trình mới vẫn lấy chủ nghĩa Mác - Lênin làm trọng tâm, nhưng cũng cần đề cập đến những trào lưu tư tưởng triết học, kinh tế chính trị, chủ nghĩa xã hội trước đó và cả những trào lưu tư tưởng đương đại. Người học sẽ được tiếp cận một cách logic về sự ra đời học thuyết Mác - Lênin; thấy được những giá trị to lớn của học thuyết này trong mối tương quan với các trào lưu tư tưởng khác trong lịch sử và đương đại. Tương tự, đối với môn Tư tưởng Hồ Chí Minh, cũng nên luận giải nhiều hơn một số tư tưởng ở nước ta trước và trong thời

đại Hồ Chí Minh; cần nhấn mạnh Hồ Chí Minh đã kế thừa và phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin và vận dụng như thế nào vào thực tiễn nước nhà. Với môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam, cần có những phân đánh giá tính ưu việt, hạn chế trong các chủ trương, đường lối của Đảng.

Qua khảo sát, chính giảng viên và đội ngũ quản lý đề xuất chỉ cần thực hiện trên lớp 80% số tiết còn lại 20% tham quan thực tế có hướng dẫn và quan sát của giảng viên. Bên cạnh đó, cần chú trọng đến khâu đánh giá kết quả học tập của sinh viên. Các tiêu chí kiến thức và thang điểm cần bảo đảm tính khách quan, khoa học, tính công bằng và tính phân loại.

3.3.2. Vận dụng linh hoạt các phương pháp giảng dạy phát huy tính tích cực của sinh viên

Vấn đề giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên thông qua giảng dạy các môn lý luận chính trị hiện nay cần thay đổi và vận dụng nhiều phương pháp phù hợp với nội dung của bài giảng với mục đích gây hứng thú cho người học.

Giảng dạy lý luận chính trị cần tránh cách dạy đang còn tồn tại hiện nay là nhồi nhét kiến thức, lý thuyết chung chung; xóa bỏ hình thức độc thoại, truyền thụ kiến thức theo kiểu kinh viện, áp đặt. Thay vào đó là tăng cường sử dụng phương pháp đối thoại, gợi mở vấn đề để lôi cuốn sinh viên cùng tư duy, có thể phản biện chính nội dung đang nghiên cứu. Phát huy có hiệu quả những

phương pháp như đối thoại, nêu vấn đề, thảo luận nhóm... có thể thực hiện thông tin hai chiều, giải đáp kịp thời những vấn đề người học quan tâm và đặt ra các tình huống “có vấn đề” cuốn hút họ cùng tham gia giải quyết trong quá trình nhận thức. Giảng viên cần linh hoạt chia nhóm cố định và không cố định tùy theo độ khó và thời gian của bài tập thảo luận. Các bài tập thảo luận phải đa dạng theo hướng tích hợp, phù hợp với đối tượng và trình độ sinh viên.

Để phát huy khả năng nhận thức của sinh viên, đôi khi giảng viên nên nêu ra những quan điểm khác nhau thậm chí trái ngược nhau, trình bày tiến trình suy luận của mình trên cơ sở vạch rõ bản chất của vấn đề. Từ đó, hướng dẫn sinh viên tự tìm đến kết luận trên cơ sở biết lập luận lôgic bảo vệ quan điểm mà mình tán thành. Qua đó, sinh viên không chỉ tiếp thu một cách thụ động mà phải huy động tư duy của mình để cùng giải quyết vấn đề đặt ra, phát huy được tính tích cực sáng tạo và tư duy độc lập, tăng cường ý chí muốn đạt đến chân lý, nâng cao cảm xúc do niềm vui nhận thức mang lại. Và kèm theo đó là các ví dụ đơn giản, dễ hiểu, những vấn đề mang tính thực tế đang diễn ra... để lại ấn tượng dễ dàng ăn sâu vào tiềm thức sinh viên.

Trong điều kiện hiện nay, khi đời sống vật chất và tinh thần ngày càng được nâng cao, việc kết hợp các phương tiện trực quan như máy chiếu... là rất cần thiết nhưng đòi hỏi giảng viên phải có sự chuẩn bị công phu, sử dụng khéo

léo để tạo ra sự thu hút với đối tượng nhất là đối với những nội dung lý luận chính trị có tính trừu tượng, khái quát cao. Vận dụng có hiệu quả sẽ giúp người dạy chuyển tải đến người học bằng nhiều kênh, trong đó kênh nghe kết hợp nhìn sẽ giúp người học được khắc sâu kiến thức và nhớ lâu hơn. Đồng thời, giảng viên lý luận chính trị cần trau dồi ngôn ngữ nói sao cho gần gũi với sinh viên, có sức truyền cảm, thuyết phục, tránh sử dụng quá nhiều ngôn ngữ mang tính học thuật cao hoặc nghiêm nghị quá mức cần thiết làm cho người học căng thẳng, mệt mỏi dễ chán nản. Đặc biệt, sau mỗi bài học các môn lý luận chính trị, giảng viên cần chú ý đến việc liên hệ với thực tế diễn biến tư tưởng của sinh viên, hướng dẫn sinh viên vận dụng lý luận vào bản thân để phân tích và chỉ ra được những biểu hiện lệch lạc trong tư tưởng của mình.

Bên cạnh đó, dạy các môn lý luận chính trị cần thiết gắn với tính tích hợp chuyên ngành. Để lý luận gắn liền với thực tiễn, những nội dung trong giáo trình cần tính đến môi trường ứng dụng cụ thể. Cần có bài giảng riêng cho từng khối ngành đào tạo và từng môn lý luận chính trị cụ thể mà các giảng viên xem xét tích hợp các nội dung có liên quan để gắn kết và tạo chiều sâu cho các môn chuyên ngành.

Cụ thể: Đối với môn “Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác – Lênin, học phần 1”: giảng viên có thể tích hợp, lồng ghép giải thích quan điểm “vật chất, ý thức” đối với công tác quy hoạch

và sử dụng đất đai (là môn học chuyên ngành quản lý đất đai), sự trở lại xu hướng nghiên cứu phong thủy trong quy hoạch và xây dựng bất động sản những năm gần đây. Và nội dung của “nguyên lý về mối liên hệ phổ biến” đối với bảo vệ môi trường, chống biến đổi khí hậu và xây dựng mục tiêu bền vững (là nội dung trọng tâm của chuyên ngành quản lý tài nguyên môi trường); Vai trò của các cặp phạm trù như “cái chung, cái riêng”, “tất nhiên, ngẫu nhiên” trong nghiên cứu khoa học, tìm ra các giống loài mới (biến đổi gen, đa dạng sinh học)

Đối với môn “Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác – Lênin, học phần 2”, giảng viên có thể tích hợp, lồng ghép những nội dung cơ bản như: “hàng hóa sức lao động” làm rõ hai thuộc tính và mối quan hệ tiền công với giá trị hàng hóa sức lao động để sinh viên hiểu được và có kế hoạch bồi dưỡng năng lực bản thân đáp ứng thị trường lao động.

Đối với môn “Tư tưởng Hồ Chí Minh”: giảng viên có thể lồng ghép các nội dung tư tưởng của Bác để giáo dục các đức tính công dân, ứng dụng trong cuộc sống và công việc.

Đối với môn “Đường lối cách mạng của Đảng cộng sản Việt Nam”: giảng viên có thể tích hợp lồng ghép các nội dung từ văn kiện, nghị quyết của Đảng với thực tiễn phát triển kinh tế, xã hội của đất nước, cũng như kết quả đạt được từ công tác chỉ đạo đúng đắn của Đảng.

Kết quả của dạy tích hợp là thông qua các môn lý luận chính trị, sinh viên sẽ có

cái nhìn biện chứng và ý nghĩa hơn đối với chuyên ngành mình đang theo học; đồng thời sinh viên sẽ tìm thấy giá trị trong việc giải quyết các vấn đề thuộc chuyên ngành, có sự hỗ trợ sâu sắc của các môn lý luận chính trị với các môn chuyên ngành trong chương trình đào tạo của nhà trường.

3.3.3. Tổ chức, sắp xếp lớp học hợp lý

Cùng với việc kết cấu lại nội dung chương trình và đổi mới phương pháp giảng dạy phải gắn liền với đổi mới tổ chức, sắp xếp lớp học. Yếu tố cần thiết để tiến hành dạy và học theo phương pháp tích cực đó là phải đảm bảo về cơ sở vật chất và phương tiện phục vụ giảng dạy. Đồng thời, lớp học cần được sắp xếp hợp lý về thời gian, không gian, địa điểm, không ghép lớp học thành nhóm quá đông (không quá 120 sinh viên/nhóm), không ghép quá nhiều chuyên ngành với nhau.

4. KẾT LUẬN

Qua khảo sát, chúng ta có thể thấy được những nguyên nhân đã dẫn đến những hạn chế về mặt tiếp thu cũng như vận dụng của sinh viên. Phân tích các nguyên nhân giúp chúng ta xác định một số giải pháp quan trọng nhằm tạo hứng thú cho sinh viên như: vận dụng linh hoạt các phương pháp giảng dạy phát huy tính tích cực của sinh viên, giảng viên phải tạo được bầu không khí tích cực trên lớp, nêu lên những tình huống có vấn đề cho sinh viên tham gia, đẩy mạnh hình thức thảo luận nhóm bằng

các sản phẩm đa dạng từ sinh viên: bài báo cáo, kịch, tiểu phẩm...Giảng viên cần có tiêu chí đánh giá rõ ràng, có điểm phạt, thưởng, khen tặng những cá nhân, nhóm sáng tạo. Đồng thời, ngôn ngữ giảng viên sử dụng phải gần gũi với sinh viên, có sức truyền cảm, thuyết phục, không trừu tượng quá mức...sẽ cải thiện tâm lí và quan điểm tiếp cận của sinh viên.

Dạy các môn lý luận chính trị đóng vai trò quan trọng trong đào tạo đại học. Nhưng để người học tiếp nhận và vận dụng được vào chuyên ngành cần có nội dung tích hợp cụ thể. Bài giảng cần chuẩn bị chu đáo theo hướng vận dụng thực tiễn từ nhận thức lý luận theo từng chuyên ngành. Làm được điều này sinh viên mới thấy rõ được vị trí, vai trò của các môn học, từ đó mới đầu tư tự nghiên cứu và tích cực trên lớp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phùng Danh Cường, 2017. Dạy và học các môn lý luận chính trị ở các trường đại học, cao đẳng - Thực trạng và giải pháp. Tạp chí Lý luận chính trị, số 6, 2017.

2. Trần Thị Anh Đào, 2010. Công tác giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên hiện nay. NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội.

3. Đảng cộng sản Việt Nam: Nghị quyết của Bộ Chính trị về công tác lý luận và định hướng nghiên cứu đến năm 2030 (Nghị quyết số 37/NQ-TW, ngày 09-10-2014).

4. Trần Văn Hiếu, 2011. Thực trạng dạy và học các môn lý luận chính trị khảo sát Đại học Cần Thơ, Đại học Đồng Tháp, Đại học An giang. Tạp chí khoa học Trường Đại học Cần Thơ. Số 19a (78-85).

5. Trần Văn Hiếu, 2011. Một số suy nghĩ về đổi mới phương pháp giảng dạy các môn lý luận chính trị ở các trường đại học, cao đẳng. Tạp chí khoa học Trường Đại học Cần Thơ. Số 17b (53-60).

6. Đinh Xuân Khoa, 2003. Đổi mới phương pháp dạy và học đại học - những khó khăn và giải pháp. Tạp chí giáo dục số 48.

7. Đào Duy Quát, 2006. Đổi mới toàn diện, nâng cao chất lượng hiệu quả công tác giáo dục lý luận chính trị trong tình hình mới. Tạp chí Tư tưởng – Văn hóa số 6.

8. Nguyễn Văn Thiên, 2012. Nâng cao hiệu quả giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên Trường Cao đẳng sư phạm kỹ thuật Vĩnh Long trong giai đoạn hiện nay. Luận văn thạc sĩ khoa học giáo dục, Trường Đại học Vinh.

9. Nguyễn Thị Thúy Vân, 2013. Nâng cao chất lượng giáo dục chính trị cho sinh viên Trường Đại học Tây Đô hiện nay. Luận văn thạc sĩ triết học, Trường Đại học sư phạm Hà Nội.

10. Đặng Hoàng Vũ, 2015. Hấp dẫn các môn Lý luận chính trị với phương pháp tích hợp, liên môn. Nguồn truy cập từ: <https://giaoducthoidai.vn/trao-doi/hap-dan-cac-mon-ly-luan-chinh-tri-voi-phuong-phap-tich-hop-lien-mon-1249589.html>.

REALITY OF POLITICAL LEARNING OF STUDENTS AT TAY DO UNIVERSITY

Nguyen Viet Hung, Nguyen Thi Thuy Van and Le Thi Ngan
Faculty of Basic Sciences, Tay Do University
(Email: nttvan@tdu.edu.vn)

ABSTRACT

Political education effectiveness are affected by many educational forces, each of which has different level of impact. In particular, the impact of political subjects at Tay Do University plays an important role in forming students' worldview and the humanview, which supports them to understand their specialized subjects better. To achieve this goal, political teachers are required to create excitement political subjects learning. Today, the teaching staff have made positive changes in teaching methods, but there are still shortcomings. In order to properly assess the situation and thereby recommnend solutions, this study used sociological surveys of 600 students, 50 lecturers and staff of Tay Do University. The results found that factors affecting the efficiency of political education were program content, teaching methods and lesson design. Based on the results, recommendations were set up such as restructuring the training program, enhancing student-centered teaching methods, intergrating political subjects with specialized study.

Keywords: *Current situation, political education, solutions.*